

Serbiarren hegemonismoa politikan Yugoslavian

Oleg Mandic, Zagreb-eko Unibersidadeko irakasleak, orain iru urte, liburu interesgarri bat argitaratu eban, "Nazinoaren amaia ta ondamendia" izenburuarekin. Mandic-ek ba ekian zelako nekeak sortzen dituen nazinotasun ezbardinak, Erresuma edo Estadu baten alkartuta bizi behar dabenean. Baina, sozialismoaren etorrereagaz, nazino-berezitasunak urtu ta desegin egiten dirala irakasten eban. Liburu honen irakurlea arrituta ixten dauana, Mandic-en metodua da, zientifiku bategandik itxaron ezin leiteken metodua, alegia*. Autore honek, izan be, estadistika bat bere begiratu barik, Yugoslaviako Erri-konstituzinoan aurkitzen dau nazinoen bardintasuna! Holan, belak* eurak be larrosa kolorekoak dira.

Baina larrosa kolore gutxi tokatu jako Yugoslaviari bere kondairan*. 1945-ean aitortzen eban Titok, ordurarte serbiarrak beste nazinotasunak oinperatuta euki zituela; eta, aurrerantzean, nazinotasun guztientzako bardina izango zala Yugoslavia barria. Baina, 1969-an, kroaziar jeneralak protestatu egin dabe, Yugoslaviako armadan* serbiarren hegemonismoa ostera be adarrak erakusten asi dala ta.

Baina kezka hori armadatik kanpora be agiri da. Intelektual askok ikusi dabe honezkerok, Yugoslaviako bardintasuna ez dala guztientzat bardina. "Ekonomskoj politici" aldizkarian, estadistika hau argitaratu dabe, 1969-an, komunista kroaziarrak (atal bat emoten dogu, iru nazino andienak bakarrik kontuan eukirik):

Yugoslavian dagoz

Serbiarrak:	7.806.000
Kroaziarrak:	4.294.000
Esloveniarrak:	1.589.000

Yugoslaviako organizazino ta organismoetako funtzionarioak, barriz, ehunekotasun honetan banatzen dira:

	Autatuak	Aministrasinoan	Justizian	Lur-erakunde federaletan
Serbiarrak	496	3.043	196	599
Kroaziarrak	32	414	17	41
Esloveniarrak ...	15	154	12	6

Ba dagoz beste agerpen sozial batzuek bere, sintomati-kuak diranak. Agorpen honeek ez dabe berez nazino baten hegemonia oinarrituten, baina bai izan daitekez hegemonia horren seinalea. Diktadurarik ezagutu dauanari, zerbait esango deutso urrengo honek: Yugoslaviako polizgizon gehien gehienak, danak ez esateko, serbiarrak dira.

Azkeneko urteotan eta batez bere aurten, irakurle askorentzat ulertu ezinezkoak geratu ziran, komunista kroaziarrak eta serbiarrak euren artean, izkuntzea kausa zala, sortu zituen burrukaldi ta zaratak. Hainbat gehiago, izkuntza kontuok, ortografiako gorabehera txiki batzuek baino ez zirala iruditzen jakezan eta. (Serbiarrak idazkera zirilikua darabile, eta kroaziarrak latinoa). Baina orain edozeinek ikusi daike, kroaziarrak izkuntzearen alde dabilzanean, euren nazinoaren eta beronen politikearen alde jokutzen dabela.

Ez dago profeta izan beharrik, serbiarren politikazko hegemonia honek etorkizunean (nazinotasun ezbardinetako komunisten artean) sortuko dituan indar-burrukak somatzeko. Gehiago: burrukaldiotan serbiarrak Rusia alderantz, kroaziar-esloveniarrak sartalderantz* joko dabela dirudi, kondairea* bene-benetan atzekoz aurrera abiatu ez bada behintzat. Baina, gerokoak gerorako itxita, ondo ulertu leiteke zelan politikazko desbardintasun honek ekonomiazkoa dakarren. Eta, urrengoan ikusiko dogunez, kultura arloan be ez dau obeto josten orkesteak.

JOSE AZURMENDI

Arraintza kontuak

Itsasgizonen Seguru Sozial Legea

Iturri onetik dakigunez, aurreko ANAITASUNA-n azaldutako Itsasgizonen Segurantz Sozialaren Legea atzeratu egingo da.

Atzerakuntza honen oinarria, Estaduaren dirurik-eza ei da.
Amaitu da atunetea

Aurtengo atunetea* urrilaren erdirako amaitu zan, Kantauriko uretan gelditu diran ontzientzat.

Ego* alderantz egin ebenak, ostera, zeredozer luzatu dabe, beti bezala, kostera hau. Halan eta guzti be, azaroaren* barruan gehienak etxeratu dira, kostereari azkena emonaz, erbestetasunaz aspertuta urrean*. Oraindino nahiko ontzi gelditu dira handik; baina honeek bere, "gorantz" egingo dabe egun baterik bestera.

Aurten, inoiz baino goizago etorri dira etxera "behetarrak". Aholan deituten deutsee arraintzaleak, egora, Algeciras eta Canariasera doazan ontziei.

Irabaziak oso ezbardinak izan dira ontzirik ontzira. Gutxi batzuentzat, inoiz baino obeagoak. Beste batzuentzat, guzti makalak, eskasak.

Baina, batez beste, pozik dagoz arraintzaleak.

Portugaleko kostea, arraintza leku barria

Atuneta honetan, gauza bat nabarmendu* behar dogu: Portugaleko uretan egin dirala arraintza ikaragarriak.

Ur honeetatik, nahitanahiez pasatu behar egorantz doazan ontziak. Urtean urtean egin dabe holan, beharantz eta gorantz. Inoiz, Alborán eta Azores ugartearen inguruetan arrapatu izan dabez atunak. Ez ugari baina.

Aurten, ostera, atun sarda* aundiak jo dabez kosta horretan, batez bere Cabo San Vicente alderantz. Hori ikusirik, ontzi asko izan dira, ur horretara abiatu diranak eta sanja* ederrak egin dituenak.

Orain, negu aldian, arrainik ez dagoan ezkerok, atsedeen merezidua artuko dabe arraintzaleak.

ARTZA